Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

33 009 Innovatiebeleid

Nr. 29

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 juli 2016

Tijdens het VAO Wetenschapsbeleid van 23 juni 2016 (Handelingen II 2015/16, nr. 100, VAO Wetenschapsbeleid) heb ik toegezegd om met het Reactor Instituut Delft in gesprek te gaan over de tijdlijnen waarbinnen over deelname aan de European Spallation Source (ESS) een besluit kan worden genomen. Tevens heb ik toegezegd de Kamer voor het reces over de uitkomst van het gesprek te informeren. Met deze brief kom ik mijn toezegging na.

Gesprek met het Reactor Instituut Delft

Op 24 juni 2016 is met het Reactor Instituut Delft gesproken over de gevolgen als Nederland niet vóór 31 augustus 2016 besluit om deel te nemen aan de ESS. Daaruit kwamen de volgende punten naar voren:
- Op de laatste ESS-Council vergadering is besloten om de «deadline» voor toetreding als «founding member» van 31 augustus 2016 met zes maanden te verlengen tot eind februari 2017.
- Ook na februari 2017 kunnen landen toetreden tot de ESS. Er moet dan een «special contribution» worden betaald ter compensatie van de uitgaven die inmiddels zijn gedaan voor de constructie. In principe blijven zo de bijdragen aan de bouw gelijk ongeacht wanneer een land lid wordt.
- De ESS staat nu niet op de nationale roadmap, want in 2012 was nog niet goed in beeld wie de gebruikers van de ESS zouden zijn en was er twijfel over de Nederlandse «in kind» bijdrage.
- De ESS is nu bij de Permanente commissie voor grootschalige wetenschappelijke infrastructuur aangemeld voor opname op de nationale roadmap 2016. Bij de aanvraag is ingezet op financiering uit de roadmapmiddelen van € 34 miljoen voor de komende 10 jaar (€ 19 miljoen voor de constructie en € 15 miljoen voor de exploitatiekosten).
- Als Nederland «founding member» wordt kan het Nederlandse bedrijfsleven inschrijven op aanbestedingstrajecten rond de bouw. Er

kst-33009-29
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2016

wordt gesproken over mogelijke opdrachten van € 13–30 miljoen. Deze return is lager dan het bedrag dat Nederland moet betalen aan investeringen en exploitatiekosten.
- Voor de ESS is het Reactor Instituut Delft zelf interessant vanwege de kennis die zij hebben om specifieke instrumenten te maken. Het Reactor Instituut Delft levert met de bouw van deze instrumenten nu al een «in kind» bijdrage, omdat zij dit uit eigen middelen financieren.
- Het staat het Nederlandse veld vrij om zelf middelen bij elkaar te brengen om nu al deelname mogelijk te maken.

Belang van zorgvuldige afwegingen

Nederland kent vele wetenschappelijke terreinen die tot de wereldtop behoren. Het aantal aanmeldingen voor plaatsing op de komende nationale roadmap is hoog, de totale behoefte aan financiering komt neer op circa € 2 miljard.

Nederland kan niet overal aan meedoen. Een plaatsing op de Europese roadmap, zoals bij de ESS het geval is, garandeert geen plaatsing op de nationale roadmap en een plaatsing op de nationale roadmap garandeert geen financiering uit de middelen van NWO voor de roadmap.

In de Wetenschapsvisie is aangegeven dat er voortaan strategischer en gecoördineerder keuzes worden gemaakt over grootschalige infrastructuur. Daarvoor is bij NWO de Permanente commissie voor grootschalige wetenschappelijke infrastructuur ingesteld.

Ik hecht eraan dat de Permanente commissie alle aanmeldingen integraal beoordeelt en dat plaatsing op de nationale roadmap op een zorgvuldige wijze plaatsvindt. Plaatsing op de nationale roadmap maakt het mogelijk middelen te krijgen die hiervoor bij NWO zijn gereserveerd en waarvoor direct na het bekend worden van de roadmap een procedure van start gaat. We weten nu al dat we niet alle projecten op de roadmap kunnen financieren.

Als de nationale roadmap eind 2016 verschijnt weet het ESS-consortium of zij op de roadmap staan. Zij kunnen dan een financieringsaanvraag indienen. Het besluit hierover verwacht NWO eind 2017/begin 2018 te kunnen nemen.

NWO deelt met mij het belang om deze financieringsronde zo snel mogelijk te laten verlopen. Een zorgvuldige proces kost evenwel tijd en kan niet dusdanig worden versneld dat de roadmapmiddelen al in 2016 worden verdeeld.

De timing van de nationale roadmap procedure raakt niet alleen de Nederlandse deelname aan de ESS. Ook de besluitvorming over de deelname aan bijvoorbeeld de grootste radiotelescoop ter wereld, de Square Kilometer Array Observatory (SKAO), loopt niet parallel met deze procedure. Bij de SKAO spelen eveneens zowel wetenschappelijke als economische en maatschappelijke belangen.

Conclusie

Ik constateer dat er geen zwaarwegend wetenschappelijk of maatschappelijk belang is om nu een ad hoc besluit over deelname aan ESS te nemen. Ik weet dat de druk op financiering uit de nationale roadmap groot is. Vele partijen hebben er belang bij om mee te kunnen doen aan de unieke faciliteiten die wereldwijd gebouwd worden. Daarom hecht ik aan een zorgvuldig besluitvormingsproces.

Om Nederland zo lang mogelijk in een gunstige onderhandelingspositie te houden, blijf ik in overleg met alle betrokken partijen. De onderhandelingen over de Nederlandse deelname lopen in ieder geval door ongeacht de tijdlijnen van de Nederlandse roadmap.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
S. Dekker